

propylgalát – propylester kyseliny 3,4,5-trihydroxybenzoové, který se používá také v průmyslu potravinářském (E310). Má rovněž účinky konzervační.

Obdobné vlastnosti i působení na kůži má **dodecylgalát**. Mezi galáty je možnost skupinové přecitlivělosti. Jejich senzibilizační potenciál stoupá s délkou řetězce, nejvyšší má dodecylgalát.

Butylhydroxyanizol (BHA) se rovněž používá ke stabilizaci výrobků v potravinářství (E320), jakož i v průmyslu farmaceutickém a kosmetickém a také v technické oblasti. **Butylhydroxytoluen** (BHT) (E321) má použití obdobné. Oba mají také účinky konzervační. Mezi BHA a BHT je častá skupinová přecitlivělost. K dalším látkám s antioxidačním účinkem náleží – tokoferol, kyselina askorbová, askorbinpalmitát, kyselina citronová a její soli, kyselina vinná a její soli a další. Kontaktní senzibilizace vzniká výjimečně.

Z **emulgátorů** jsou z dermatoalergologického hlediska nejvýznamnější **alcoholes adipis lanæ**. Mohou být součástí jak dermatologických extern, tak přípravků kosmetických. Používají se také v oblasti technické. S kontaktní přecitlivělostí se setkáváme nejčastěji u pacientů s chronickou venózní insuficiencí provázenou bérčovými ulceracemi a stasis dermatitidou.

Kokamidopropylbetain je hojně používaným emulgátorem zvláště vlasové kosmetiky.

Propylenglykol se jako rozpouštědlo používá hojně jak v průmyslu farmaceutickém a kosmetickém, tak i v technické oblasti. Má rovněž vlastnosti konzervační, změkčující a hygroskopické. Jeho obsah, zvláště ve výrobcích kosmetických, vede spíše k iritaci než k senzibilizaci, přesto se s jeho senzibilizačními schopnostmi občas setkáváme.

Podobně se používá, a z dermatologického hlediska má i obdobné účinky na kůži,

trolamin (spíše iritační než senzibilizační). Může být zjištěna skupinová přecitlivělost s dietanolaminem a monoetanolaminem (5–8).

Závěr

Na možnost kontaktní senzibilizace pocházející z dermatologických extern u pacientů s atopickým ekzémem je třeba pomýšlet, pokud se ekzém po adekvátní terapii nezlepšuje, případně dokonce zhoršuje. Kontaktní senzibilizaci mohou vyvolat v tomto případě nejen látky účinné – antibiotika, antimykotika a další, ale i látky pomocné.

Podobně se mohou uplatnit i přípravky kosmetické. Z nich senzibilizují nejčastěji vonné komponenty a látky přírodní povahy, uplatnit se mohou však i látky pomocné.

Diagnostika kontaktní přecitlivělosti na pomocné látky je možná ve specializovaných dermatoalergologických ambulancích.

LITERATURA

1. Dastychová E, Nečas M, Pěničková K. Kontaktní přecitlivělost na vybrané pomocné látky v dermatologických externech a kosmetických přípravcích u chronických ekzematiků. Čes.-slov. Derm. 2004;79(3):95-102.
2. Dastychová E, Nečas M. Kontaktní přecitlivělost na pomocné látky přípravků kosmetických a farmaceutických u ekzematiků. Čes.-slov. Derm. 2010;85(2).
3. Goossens E, Martine V. Allergic risks to cosmetics and hy-

- persensitive skin. Cosmetic Medicine & Surgery. 2017;100-104.
4. Ismail ST, Al-Dabbagh BM. Pharmaceutical Excipients as a Potential Cause for Hypersensitivity and Adverse Drug Reaction. Journal of Current Researches on Health Sector. 2022;12(1):53-62.
5. Dastychová E, Černý P, Nečas M. Monitorování výskytu kontaktní senzibilizace na vybrané pomocné látky dermatologických extern a kosmetických přípravků u ekzematiků – výsledky a závěry vyplývající z řešení grantového projektu.

Čes.-slov. Derm. 2005;80(5):278-284.

6. Duarte I, Lage ACC. Frequency of dermatoses associated with cosmetics. Contact Dermatitis. 2007;56:211-213.
7. Groot AC. The frequency of contact allergy in atopic patients with dermatitis. Contact Dermatitis. 1990;22:273-277.
8. Rietschel RL, Fowler JF. Preservatives and vehicles in cosmetics and toiletries. Fisher's Contact Dermatitis 6, Hamilton, BC Decker. 2008;16:266-318.

Odborné informace pro vaši praxi – nyní i na Instagramu!

SOLEN MEDICAL EDUCATION

- Zajímavosti z odborných akcí
- Odemčené články
- Klinické kvízy napříč obory
- Soutěže o předplatné a registrace na kongresy
- Propojení s komunitou mladých i zkušených lékařů

Sledujte nás na @solen_cz a nechte si předepsat medicínu, která vás baví: přehledně, pravidelně a s respektem k vaší odbornosti.